

3. Деснова І. С. Використання пальчикових ігор у процесі розвитку дрібної моторики дітей молодшого дошкільного віку. World science: problems, prospects and innovations: materials the 5th International scientific and practical conference «World science: problems, prospects and innovations» (January 27-29, 2021) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. P.488-496.
4. Долбенко С. В. Використання нетрадиційних засобів діяльності для розвитку дрібної моторики дітей дошкільного віку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 4. С. 6-12.
5. Кузнєцова Т. Розум на кінчиках пальців. Семінар-практикум для вихователів із розвитку дрібної моторики в дітей. *Дитячий садок. Управління*. 2017. лип. (№ 7). С. 12-16.
6. Радиш В. Пальчикові ігри: розвиток дрібної моторики і мови дітей. *Психолог дошкілля*. 2012. № 9. С. 33-37.
7. Рома О. Ю., Близнюк В. Ю., Борук О. П. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з Lego. the LEGO Foundation, 2016. 140с.
8. Ткаченко Т. А. Мелкая моторика. Гимнастика для пальчиков. М. : Издательство ЭКСМО, 2013. 48 с.

УДК 316.772.5

Шинкаренко О.Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Науковий керівник – к.п.н., доц. Пасічніченко А. В

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

У статті розглянуто проблему особливостей спілкування у соціальних мережах. Визначено сутність соціальних мереж як сервісів для підтримки соціальних зв'язків в Інтернеті. Описано значення соціальних мереж для налагодження спілкування між їх користувачами. Охарактеризовано чинники і організацію спілкування у соціальних мережах осіб різного віку.

***Ключові слова:** соціальна мережа, соціальне середовище, спілкування, мережа Інтернет, взаємодія, інформація.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, коли інформаційні технології досягли піку свого розвитку, спілкування у соціальних мережах стає невід'ємною частиною повсякденного життя сучасної людини. Зв'язок з рідними і близькими людьми, контакти з робочими партнерами, нові знайомства – все це безсумнівно, є важливою складовою комунікативної функції глобального інформаційного суспільства. Соціальні мережі перетворилися на своєрідний координаційний центр соціальних зв'язків, здатний регулювати комунікативні процеси у віртуальному просторі.

Поряд з позитивними здобутками, соціальні мережі мають і негативні наслідки – це інтернет-залежність, економія або відсутність часу на живе спілкування. Соціальні мережі, відсуваючи на другий план класичні інститути соціалізації – родину, навчальні заклади – займають усе більшу домінуючу роль у процесі соціалізації особистості й здійснюють безпосередній вплив на її ціннісні орієнтації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку та властивостей соціальних інтернет-мереж зокрема досліджуються багатьма вченими, зокрема: П. Бурд'є, В. Бюлем, Г. Градосельською, І. Семеновою, В. Сілаєвою, С. Коноплицьким, В. Щербиною та ін. Процеси формування і розвиток якісно нового типу комунікативних структур у соціальних мережах вивчаються Ж. Делезом, Д. Івановим, Н. Коритніковою, Є. Прохоренко, С. Романенко, А. Фомінім та ін. Особливості поведінки особистості в ході віртуальної комунікації з'ясовують А. Засекін, Ю. Кузнецова, М. Назар, С. Цимбаленко та ін.

Актуальність дослідження особливостей спілкування у соціальних мережах пояснюється необхідністю вивчення соціального і світоглядного сприйняття крізь призму мережі Інтернет, оскільки цей вид віртуального спілкування набуває великої значущості і стає одним з основних видів комунікації людей в сучасному світі.

Мета та завдання статті полягають у дослідженні особливості спілкування у соціальних мережах як конструктора соціального середовища сучасного суспільства, а саме у визначенні змісту функціональних можливостей комунікації з використанням соціальних мереж, аналізі характеру спілкування в умовах нового соціального середовища.

Виклад основного матеріалу. Спілкування є невід'ємною частиною життя кожної людини, має велике значення для формування людської психіки завдяки обміну інформацією, почуттями і думками. Нині у світі існує досить багато засобів, форм і способів спілкування, чимала частина яких пов'язана з сучасними технічними можливостями глобальної комп'ютерної мережею Інтернет.

Сьогодні широкої популярності набуває мережева комунікація, зокрема, соціальні мережі. Соціальна мережа — це сервіс для підтримки соціальних зв'язків в Інтернеті; мережа людей, які зустрічаються в Інтернеті для спілкування, розміщуючи інформацію та зображення, залишаючи коментарі чи надсилаючи повідомлення. Учасники можуть розширити свої особисті та ділові контакти, зв'язавшись з іншими на веб-сайтах соціальних мереж та в додатках [4, с.64].

У світі існує понад 206 соціальних мереж, і їх кількість постійно зростає. Понад половина користувачів Інтернету зареєстровані хоча б

у одній із соціальних мереж, що вказує на їхню популярність. В Україні найбільшою популярністю користуються сайти «Facebook», «Instagram», «Twitter» і TikTok. Вони відрізняються за структурою та віковою статистикою учасників. Наприклад, у «TikTok» більшість зареєстрованих українців молодше 20 років, в той час як аудиторія інших мереж відноситься до більш старшої вікової категорії.

Інтернет розширює можливості користувачів, тобто здатність спілкуватися із декількома людьми, які знаходяться далеко один від одного, одночасно. Виникає почуття анонімності і захищеності, можливість відстрочення відповіді на певний проміжок часу, за який можна зосередитися. Водночас негативною стороною є проблема розуміння емоцій співрозмовника, особливо у ситуаціях особистого спілкування. Спілкуючись віртуально людина відчуває себе впевненіше, може легко образити іншого, що набагато складніше в реальності [2, с.92].

Також однією з важливих проблем спілкування у соціальних мережах є приписування собі другого «Я». На відміну від реальності, цю віртуальну особистість можна дещо покращити, чим підняти свою самовпевненість і самооцінку. Така ситуація у віртуальному світі особливо шкідливо впливає на дітей, викривляючи їх світосприйняття і ускладнюючи адаптацію у реальному житті. Анонімність, велика кількість можливостей для самопрезентації, бажання «бути почутим» призводить до підвищення емоційно-експресивного фону Інтернет-комунікації. Емоційність комунікативного середовища спричиняє біполярність віртуальної комунікації, де двома полюсами спілкування є толерантність та агресія [4, с.62].

Особливості спілкування в соціальних мережах не випадкові й зумовлюються специфікою розвитку психологічних процесів у людей різного віку. Наприклад, задоволення потреби у спілкуванні, моральній підтримці – найважливіші потреби особистості підліткового віку. Анонімність спілкування в соціальній мережі сприяє самопрезентації, надаючи підлітку можливість бути тим, ким він захоче, що нерідко призводить до виникнення девіантної поведінки та агресивності.

Атаманчук Н.М. наголошує, що сучасні підлітки не уявляють життя без Інтернету, реклами, телебачення тощо. Вони вбирають все наче губка підсвідомо, не контролюючи себе. Багато дітей підліткового віку почали використовувати всесвітню мережу не лише для пошуку інформації, а як спосіб життя, який пізніше назвали віртуальним. На сайтах створюються чати, сайти знайомств, у яких підлітки спілкуються без візуального контакту [1, с.52].

Комунікативні ресурси є інструментом для обговорення особистих питань, при цьому рівень відвертості є помірним. Відправною точкою репрезентації підлітками себе у процесі мережевого спілкування є власна зовнішність, про що свідчить аналіз змісту аватарок. З віком розширюється арсенал експресивних засобів інтернет-спілкування: у 15 років зростає частота використання аудіо-, відеозаписів та смайлів у соціальних мережах. Пізнавальний компонент діяльності у мережі Інтернет дає можливість пошуку та засвоєння підлітками інформації із соціальних мереж, метою якого є розширення, поглиблення, уточнення власного уявлення про світ, реальну та віртуальну дійсність [1, с.56].

Користувачі віком від 30 років за допомогою Інтернет-спілкування намагаються подолати комунікативний дефіцит, розширити коло знайомих, підвищити інформованість в обговорюваних питаннях. Дорослі виходять в онлайн для пошуку корисних відомостей, новин і роботи, скачування музики і фільмів, здійснення покупок в інтернет-магазинах, використовують соціальні мережі для демонстрації особистої позиції щодо обговорюваних питань, власних досягнень, розробок або творчості.

Невід'ємною частиною життя сучасного вихователя є пошук цікавих завдань у мережі Інтернет. Адже там він може обмінюватися цікавою інформацією з іншими педагогами, знаходити нові ілюстрації та презентації, спілкуватися з батьками своїх вихованців та вирішувати важливі питання з керівництвом, особливо зараз – в період карантину та дистанційного навчання – це найбільш актуально.

У багатьох групах у фейсбуці та вайбері («Вихователь ЗДО», «Навчаємо з радістю» та інші) є можливість отримати поради, переглянути онлайн-тренінги та пройти тести. Не можемо не згадати сайт «На урок» для вчителів та вихователів. Його використовують понад десятки тисяч педагогів. Він включає в себе спілкування між освітянами, обмін напрацюваннями, онлайн-тренінгами та іншою цікавою інформацією для вихователів.

Значення соціальних мереж для подальшого навчання та розвитку недооцінюється: багато методистів скептично ставляться до можливості використання цього об'єкта інформаційних технологій як навчального засобу, оскільки соціальні мережі традиційно розглядаються як середовище для відпочинку та розваг. Однак, у навчальній діяльності ці навички можна використовувати для вирішення різних проблем: у соціальних мережах можна поділитися спільною роботою розподіленої навчальної групи, довгостроковою проектною діяльністю, обмін корисною інформацією власних досліджень та спілкування освітян з різних країн для отримання корисних інформацій.

Пасічніченко А.В. зазначає, що важливим чинником успішної професійної діяльності вихователя ЗДО є психологічна культура, яка включає грамотність і компетентність в психологічному аспекті, розуміння людської сутності, внутрішнього світу інших і самого себе, відносин і поведінки, сприяє саморозвитку та успішній соціальній адаптації [5, с. 204]. Мережа Інтернет та соціальні мережі є, на нашу думку, ефективним елементом формування психологічної культури сучасного педагога.

Висновки. Отже, мережева комунікація створює нову, суб'єктивно-орієнтовану реальність, яка відображатиме мозаїчність думок, інтересів і бажань учасників спілкування у соціальних мережах. У процесі спілкування у соціальних мережах створюється особливий простір (віртуальна реальність) з характерним для нього видом спілкування. Інтернет дає широкі можливості для задоволення власних потреб у спілкуванні, навчанні, відпочинку. Важливо відповідально ставитися до вибору співрозмовників, враховувати вікові та особистісні особливості користувачів соціальних мереж у виборі стратегії безпечної поведінки в Інтернеті.

Соціальні мережі є джерелом професійного зростання. У сучасному світі дуже важко працювати педагогам не застосовуючи мережу Інтернет, адже, вона використовується не лише задля знаходження корисної інформації, а і для саморозвитку педагога.

Подальші дослідження у цьому напрямку передбачають дослідження поставленої проблематики в контексті порівняльного аналізу мотивації спілкування у соціальних мережах осіб різного віку, визначення способів ефективного навчання безпечної поведінки в процесі інтернет-спілкування.

Список використаних джерел

1. Атаманчук Н.М. Інтернет-залежність і механізми психологічного захисту підлітків. *Проблеми сучасної психології*. 2015. Випуск 30. С.51-60.
2. Войскунский А. Е. Социальная перцепция в социальных сетях. *Вестник Московского университета*. Серия 14. Психология. 2017. № 3. С. 90–104.
3. Гордійчук Г. Використання інформаційного освітнього середовища вищого навчального закладу для підготовки педагогів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. 2009. № 3. С. 243-248.
4. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища . *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2014. Вип. 16. С. 61-71.
5. Пасічніченко А. В. Психологічна культура як чинник успішної професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: зб. матеріалів XXVI Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф. (2 березня 2020 р., м. Переяслав). Переяслав, 2020. Вип. 26. С.202-205.